

5. Buitenlands beleida. Minister Luns bij Amerikaanse minister Rusk (zie mr. notulen 30 oktober 1964, punt 2 b)

Minister Luns heeft in Amerika twee maal met minister Rusk gesproken. Deze wilde hem graag horen, voordat de nieuwe Britse minister Gordon Walker naar Washington kwam. Nadat spreker zijn indrukken van het eerste gesprek in Londen had gegeven, kwam Rusk te spreken over de MLF. Een groot deel van het zeer lange gesprek is aan dit onderwerp gewijd geweest. Omtrent de Italiaanse regering heeft spreker gezegd, dat deze geen beslissing zou nemen, voordat de Britse regering zou beslissen. Spreker heeft de overtuiging, dat de Amerikaanse regering ten aanzien van Nederland verregaand met de kosten zou helpen als tot deelneming aan de MLF zou worden besloten, niet op directe wijze maar door hulp op ander gebied. Hetzelfde zal zij ten aanzien van Brittannië willen doen, omdat zij zich realiseert, dat er anders niets van komt, omdat de Britse regering de begroting hiervoor niet wil verhogen. Rusk verwachtte, dat de Franse tegenstand tegen de MLF zou toenemen, wat intussen ook het geval is.

Ten aanzien van Indonesië kwam Rusk tot de conclusie, dat de Nederlandse regering juist handelde door zich buiten het conflict met Maleisië te houden. Hij zag aankomen, dat Nederland nog het enige westerse land zou zijn, dat contacten met Indonesië had.

5 b. Standpunt van Franse regering (zie mr. notulen 30 oktober 1964, punt 2 a)

Minister Luns is verontrust over de groeiende anti-Duitse stemming in Frankrijk. Hij heeft de vorige dag de Franse ambassadeur ontvangen. In het gesprek heeft hij uiting gegeven aan het toegenomen onbehagen, vooral ook omdat het steeds moeilijker wordt een basis te vinden voor gemeenschappelijke standpunten. Teveel stelt de Franse regering de geallieerden voor vol-dongen feiten, waarbij spreker heeft herinnerd aan het veto tegen toetreding van Engeland tot de EEG, de erkenning van communistisch China, de langjarige kredieten aan Rusland en de afwijzing van de studie over de MLF. De ambassadeur sprak over de zorg van zijn regering voor het in toenemende mate tot uiting komen van een "complex de supériorité" van de Duitse Bondsrepubliek. Spreker heeft duidelijk overgebracht wat Rusk over de houding van de Franse regering had gezegd. Deze had gesteld, dat Amerika nooit le mercenaire van Europa zal worden. Frankrijk kan zijn eigen defensie en zijn eigen politiek opbouwen, maar het moet dan weten, dat Amerika niet steeds garant kan blijven. Spreker

heeft eraan.....

heeft eraan toegevoegd, dat als de Franse politiek in die richting verder gaat, dit tot een verwijdering met Amerika zal leiden.

De Franse ambassadeur vroeg hem of een gesprek tussen de zes ministers van buitenlandse zaken zin zou hebben, waarop spreker bevestigend heeft geantwoord. Hij zei voorts, dat de Franse regering geen heil ziet in bespreking van het plan-Hallstein in de WEU-raad. Spreker herhaalt, dat de grootste moeilijkheid is, dat men van de Franse administratie noch van president De Gaulle hoort wat hij wil.

5 c. Landen met schulden aan de VN

Minister Luns heeft minister Rusk op 25 oktober ook over andere politieke zaken dan de MLF gesproken. Een heel bedenkelijke kwestie is, dat Rusland een bedrag van \$ 53 mln schuldig is aan de Verenigde Naties, waarvan een deel op 1 december zal vervallen. Volgens het handvest heeft Rusland dan geen stem meer in de Verenigde Naties. Voor Frankrijk loopt deze fatale termijn op 1 januari af, tenzij het een schuld van \$ 7 mln betaalt. Het Amerikaanse parlement heeft praktisch eenstemmig besloten, dat de Amerikaanse regering geen bijdragen meer aan de VN-fondsen mag doen als de andere landen hun verplichtingen niet nakomen. De secretaris-generaal van de Verenigde Naties Oe Thant heeft spreker gevraagd Rusk te polsen over de gedachte, dat Rusland en Frankrijk een gift aan een of ander VN-fonds doen, waardoor Oe Thant dan zonder dat dit naar buiten zou blijken de schulden zou kunnen delgen. Rusk zei, dat hij bereid was al dergelijke oplossingen te aanvaarden, maar dat zijn regering vastbesloten was het tot een stemming over de toepassing van artikel 19 van het handvest te laten komen. Spreker meent, dat Nederland er niet aan kan ontkomen voor de toepassing van artikel 19 te stemmen.

5 d. Gesprek met minister Spaak

Minister Luns heeft van minister Spaak vernomen, dat deze zeer pessimistisch van zijn bezoek aan president De Gaulle was teruggekomen. De Franse president zeide o.a., dat de Duitse Bondsrepubliek niet bereid is een Europese rol te spelen, dat men daaruit zijn conclusies zou moeten trekken. Minister Spaak meende, dat men - ervan uitgaande, dat de president De Gaulle er is - zou moeten trachten tot een overeenstemming te komen. Na het doorspreken van de mogelijkheden was echter de conclusie, dat in deze tijd enigerlei plan in deze richting ten dode gedoemd is, omdat zoals de Franse minister Couve de Murville terecht heeft gesteld men het over de principes van het buitenlandse beleid eens moet zijn, als men tot een politieke unie wil komen. De Franse minister heeft in Brussel gezegd, dat het plan-Erhard nog niet rijp is voor beslissingen.

5 e. De Europese.....

5 e. De Europese integratie; de MLF (Zie notulen m.r. 6 november 1964, punt 2 c)

Minister Andriessen is van oordeel, dat de raad een discussie moet houden over het Europese beleid. Bij de besprekingen in de Europese gemeenschappen zit hij in een vacuüm, omdat hij onvoldoende achtergrond heeft. Ten aanzien van de MLF zal de raad op een gegeven moment een keuze moeten doen, maar dat is nu niet mogelijk. De ontwikkeling van de EEG zit op het ogenblik vast, maar spreker gelooft, dat niet een Nederlandse poging moet worden gedaan om dit op gang te brengen, aangezien de knoop zit in de Duits-Franse verhoudingen. Wel moeten de Nederlandse ministers echter een positie kunnen innemen. Spreker verzoekt over deze zaken in de ministerraad een bespreking te houden. Minister Luns begrijpt heel goed, dat zijn ambtgenoten met betrekking tot de Europese problemen een beetje ontredderd zijn, maar de grote lijn van het Nederlandse kabinet is bekend. Wat de EEG betreft is Nederland voor de uitbouw ervan en voor een snellere totstandkoming; voorts staat de regering achter voorstellen tot vergroting van de parlementaire controle en achter de fusieplannen en wat verder in het eerste Duitse plan was neergelegd. In de Westeuropese Unie is toen besloten, dat de Westeuropese landen nauwer politiek overleg zouden plegen, ook met Brittannië. In de andere landen hebben de regeringen overeenkomstige moeilijkheden als minister Andriessen schetste. Na het veto van president De Gaulle tegen toetreding van Engeland tot de EEG is het een jaar stil geweest. Daarna is de ontwikkeling weer een beetje op gang gekomen. Op politiek gebied heeft de Belgische minister Spaak gemeend een initiatief te moeten nemen, waarvoor spreker niet enthousiast was.

Minister Andriessen merkt op, dat Frankrijk een jaar geleden heeft gezegd, dat er een politieke unie moet komen. Sindsdien is men zenuwachtig en heeft men het plan-Spaak, het plan-Erhard en het plan-Saragat gehad. Minister Luns herinnert eraan, dat het tweede voorstel-Fouchet in april 1962 bijna was aanvaard. Ook de Nederlandse regering was bereid te tekenen, maar de zaak is gestrand, omdat de Franse regering absoluut weigerde een opening te laten, dat in de toekomst nog andere landen tot de samenwerking zouden kunnen toetreden. Minister Andriessen merkt op, dat men intussen een aantal stations verder is. Spreker meent, dat nu niet over een Europese politieke unie gesproken kan worden. Minister Luns is het hiermede eens. Na het gesprek met minister Spaak was de conclusie, dat men thans hiermee niet verder komt.

Wat de plannen voor de MLF betreft, zal de Britse regering haar denkbeelden aan de Amerikaanse regering voorleggen. Het is te verwachten, dat men in januari met de voorbereidingen wat verder zal zijn. Na voorbereiding door Amerikaanse en Duitse militaire deskundigen hebben besprekingen plaatsgehad tussen de Amerikaanse minister McNamara en de

Duitse minister Von Hassel, waarvan het resultaat nog niet bekend is. Concluderend zegt spreker, dat men op het ogenblik niet verder komt met een Europese politieke unie en dat beslissingen over de MLF op het ogenblik nog niet nodig zijn.

Minister Toxopeus wijst erop, dat het voor de ministers die in de Europese gemeenschappen moeten handelen, maar ook voor de andere ministers nodig is te weten hoe de verhoudingen precies zijn. Spreker meent, dat het onvoldoende is, als de raad alleen mondeling op de hoogte van de ontwikkeling wordt gebracht. Het lijkt hem mogelijk met behulp van korte notities voldoende inlichtingen over de MLF en allerlei EEG-punten te geven. Dit impliceert niet, dat de raad op dit ogenblik of al zeer binnenkort politieke beslissingen zou moeten nemen. Minister Luns is bereid om een en ander op papier te zetten, maar hij moet de raad voor teleurstellingen waarschuwen, aangezien een week later de zaken al weer achterhaald kunnen zijn. Hij kent geen plan-Saragat en het plan-Spaak is meteen weer ingeslikt.

Minister Biesheuvel wil de samenhang van de vraagstukken weten. In Brussel zal men economisch wel wat verder kunnen komen, maar politiek loopt het vast met Frankrijk. In de dagbladen kan men lezen, dat minister Luns en spreker het oneens zijn over de MLF, maar het kabinet heeft geen standpunt over de MLF. Er zijn mensen die zeggen, dat men moet trachten verder te komen met de EEG, terwijl anderen willen mikken op de MLF; naar sprekers mening zal men moeten zien met allebei verder te komen. Toen spreker in Bonn was, zeide men hem, dat voor eind december een overeenkomst inzake de MLF getekend moest zijn, maar toen hij in zijn auto terugkeerde hoorde hij, dat dit was uitgesteld. Het gaat hierbij niet alleen om de houding van president De Gaulle, maar ook de houding van de Duitse bondsregering is onzeker. Spreker meent echter, dat het kabinet intern moet weten welke lijnen het ten aanzien van deze vraagstukken wil volgen. Minister Luns zegt, dat de moeilijkheid is, dat een duidelijke beleidslijn niet mogelijk is, tenzij men op de toekomst met nieuwe mogelijkheden doelt. Voor het ogenblik zijn de intenties van president De Gaulle van groot belang, maar daarnaast tast spreker in het duister. Een langdurige bespreking in de ministerraad kan hieraan weinig verhelpen. Men kan spreken over de sfinx in het Elysée, die alleen zegt wat hij niet wil.

Minister De Jong voelt de behoefte te horen hoe de studie van de MLF en de verdere ontwikkelingen van dit vraagstuk verlopen. Met het oog hierop zal een symposium in de Julianakazerne worden gehouden op 24 november om 10 uur. De ministers kunnen ook hierbij komen. Minister Luns zou het beter achten, als dit symposium niet in de militaire organisatie werd gehouden. De minister-president is van oordeel, dat het goed is, als de ministers over de MLF zoveel mogelijk informatie ontvangen.

Minister Luns.....

Minister Luns wijst erop, dat oorspronkelijk de Amerikaanse militairen de waarde van de MLF laag hebben aangeslagen, maar thans achten zij deze waarde groter. De minister-president zegt concluderend, dat het nuttig is van de deskundigen inlichtingen over de MLF te krijgen. De raad staat niet voor spoedige beslissingen, maar het is goed om enig inzicht in de chaotische toestand te hebben. Minister Luns antwoordt, dat de onoverzichtelijkheid voor de Amerikaanse regering ook bestaat. Spreker zal aan het verzoek een situatieschets te geven voldoen.

6. Consultatie van de Westelijke landen over financiering der gespecialiseerde organisaties van de VN (Nota van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, dr. Diepenhorst, dd. 14 oktober 1964, nr. 155044, met bijlagen)
7. Ondertekening en stilzwijgende goedkeuring van de overeenkomst Benelux-Iran inzake de afschaffing van de visumplicht (Toelichtende nota)

De punten 6 en 7 worden zonder discussie aanvaard.

8. Ondertekening en stilzwijgende goedkeuring van de overeenkomst met Equador inzake de oprichting van een melkveeinstructiebedrijf te Sante Catalina en de modernisering van de techniek van het slachten van vee en van de daarmee samenhangende technieken in het slachthuis te Quito (Toelichtende nota)

Minister Riesheuvel verzoekt dit punt in verband met nog te voeren overleg aan te houden. De raad besluit aldus.

9. Wijziging van het besluit omzetbelasting bijzondere regelingen (Ontwerp-besluit)

Zonder discussie aanvaard.

10. Wijziging van het reglement voor de rijkshogereburgerscholen (Ontwerp-besluit)

Minister Scholten heeft een nota over dit punt. Minister Bot verzoekt deze nota te zenden aan staatssecretaris Grosheide. De raad verklaart zich vervolgens met dit ontwerp-besluit akkoord.

11. Fysiotherapeutenbesluit....